

EN KOMMENTAR

Af JØRGEN H. GELTING*

At dømme efter udviklingen siden den fornyede britiske henvendelse om optagelse i fællesmarkedet og særlig de talrige tilkendegivelser af vedvarende uvilje herimod vil der gå endnu nogle år, før der må tages endelig stilling til problemerne i forbindelse med en ændring af Danmarks markedsmæssige stilling. Alligevel er det formentlig nyttigt, at der gennem offentliggørelse af 1967-redegørelsen fra udvalget vedrørende Danmarks forhold til de europæiske fællesskaber bliver lejlighed til en fornyet vurdering af betydningen af Danmarks stilling.

Hovedindtrykket af den nye rapport er en nedvurdering af de umiddelbare og håndgribelige økonomiske gevinster for Danmark ved medlemskab i fællesmarkedet sammen med England og de andre skandinaviske lande. Rapporten synes meget nøgtern i sin vurdering af konsekvenserne for den danske industrieksport, dels derved at man over for fordelene ved lettere adgang til fællesmarkedslønde påpeger svækkelsen af konkurrenceevnen som følge af højere omkostninger først og fremmest ved højere råvarepriser; dels ved formentlig med rette at påpege, at den internationale konjunkturudvikling kan spille en større rolle end ændringerne i Danmarks markedstilknøytning.

Vedrørende landbrugssektoren når rapporten frem til skøn over gevinsten ved tilslutning til fællesmarkedet for dels erhvervet, dels den danske økonomi som helhed. Den fortsatte ændring af den danske erhvervs- og eksportstruktur må imidlertid ventes at medføre en forringelse af gevinstens relative betydning, jo længere ud i fremtiden markedstilslutningen kommer til at ligge. Hertil kommer – foruden mulighederne for modifikation på længere sigt af fællesmarkedets landbrugspolitik – den åbenbare risiko for, at en overgangsordning vedrørende landbrugspolitikken for Englands tilslutning til fællesmarkedet bliver til skade for danske eksportinteresser – en risiko, der naturligvis har været et væsentligt motiv til, at den danske henvendelse til fællesmarkedet fulgte så tæt på den britiske.

I både Jens Christensens foredrag, i rapporten og i folketingsdebatten synes det at være et fremherskende synspunkt, at såfremt England og tillige

* Professor ved Aarhus Universitet. Professor Gelting deltog i diskussionen efter udenrigsråd Jens Christensens foredrag og har på redaktionens opfordring sammenfattet hovedpunkterne i sit indlæg.

EN KOMMENTAR

Af JØRGEN H. GELTING*

At dømme efter udviklingen siden den fornyede britiske henvendelse om optagelse i fællesmarkedet og særlig de talrige tilkendegivelser af vedvarende uvilje herimod vil der gå endnu nogle år, før der må tages endelig stilling til problemerne i forbindelse med en ændring af Danmarks markedsmæssige stilling. Alligevel er det formentlig nyttigt, at der gennem offentliggørelse af 1967-redegørelsen fra udvalget vedrørende Danmarks forhold til de europæiske fællesskaber bliver lejlighed til en fornyet vurdering af betydningen af Danmarks stilling.

Hovedindtrykket af den nye rapport er en nedvurdering af de umiddelbare og håndgribelige økonomiske gevinster for Danmark ved medlemskab i fællesmarkedet sammen med England og de andre skandinaviske lande. Rapporten synes meget nøgtern i sin vurdering af konsekvenserne for den danske industrieksport, dels derved at man over for fordelene ved lettere adgang til fællesmarkedslønderne påpeger svækkelsen af konkurrenceevnen som følge af højere omkostninger først og fremmest ved højere råvarepriser; dels ved formentlig med rette at påpege, at den internationale konjunkturudvikling kan spille en større rolle end ændringerne i Danmarks markedstilknøying.

Vedrørende landbrugssektoren når rapporten frem til skøn over gevinsten ved tilslutning til fællesmarkedet for dels erhvervet, dels den danske økonomi som helhed. Den fortsatte ændring af den danske erhvervs- og eksportstruktur må imidlertid ventes at medføre en forringelse af gevinstens relative betydning, jo længere ud i fremtiden markedstilslutningen kommer til at ligge. Hertil kommer – foruden mulighederne for modifikation på længere sigt af fællesmarkedets landbrugspolitik – den åbenbare risiko for, at en overgangsordning vedrørende landbrugspolitikken for Englands tilslutning til fællesmarkedet bliver til skade for danske eksportinteresser – en risiko, der naturligvis har været et væsentligt motiv til, at den danske henvendelse til fællesmarkedet fulgte så tæt på den britiske.

I både Jens Christensens foredrag, i rapporten og i folketingsdebatten synes det at være et fremherskende synspunkt, at såfremt England og tillige

* Professor ved Aarhus Universitet. Professor Gelting deltog i diskussionen efter udenrigsråd Jens Christensens foredrag og har på redaktionens opfordring sammenfattet hovedpunkterne i sit indlæg.

Sverige og Norge indtræder i fællesmarkedet, vil Danmark reelt intet valg have. Nogen nærmere økonomisk begrundelse herfor gives ikke, idet det som noget selvfølgelig hævdes, at vel vil Danmark stående udenfor et udvidet fællesmarked overleve, men at mulighederne for på længere sigt at følge med i den økonomiske vækst ikke vil være til stede. Dette er en forbavsende påstand i betragtning af, at der ikke kan påvises nogen generel tendens til, at små lande har lavere levestandard og mindre økonomisk vækst end de store lande, der er deres naboer. Det kan sandsynliggøres, at Danmark under plausible forudsætninger ved tilslutning til fællesmarkedet vil opnå en bytteforholdsgevinst, som imidlertid er af beskedne proportioner sammenlignet med produktionens normale årlige vækst, og som er af engangskaraktter. Det er ubestrideligt, at for Danmark ligesom for andre små lande, er et relativt omfattende økonomisk samkvem med udlandet en forudsætning for høj og hurtigt voksende produktivitet. Men man synes at forbise, at om vi opnår fordelene ved intim kontakt med udlandet, vidtdreven international specialisering og den stimulans, som omfattende import medfører, i væsentlig grad afhænger af vor egen økonomiske politik; og at vi – også stående udenfor et udvidet fællesmarked – med fordel vil kunne føre en liberal udenrigsøkonomisk politik.

For England er det formentlig et fremtrædende motiv til ønsket om medlemsskab i fællesmarkedet, at man derved kan opnå øget indflydelse på den vesteuropæiske udvikling, som atter er af vigtighed for forholdene i England. Fra dansk synspunkt må sagen vel stille sig noget anderledes: Medindflydelsen på fællesmarkedets politik må veje mindre tungt i forhold til den øgede afhængighed af de øvrige lande. Man kan ikke heroverfor, som det ofte gøres, henvise til, at den danske økonomi dog i alle tilfælde er stærkt afhængig af forholdene i udlandet, thi som det nok fremgår af udvalgsrapporten, må medlemsskab i fællesmarkedet ventes at medføre en tiltagende indsnævring af valgmulighederne inden for den økonomiske politik.